

Türkçe Geçerli ve Güvenilir Aşı Karşıtlığı Ölçeği Geliştirilmesi

Development of Valid and Reliable Scale of Anti-Vaccination in
Turkish

EK DOKÜMANLAR

SUPPLEMENTARY APPENDIX

Şeker C, Kantaş-Yılmaz F, Sur H. [Development of valid and reliable scale of anti-vaccination in Turkish]. Klimik Derg. 2025;38(1):19-30. Turkish. DOI: [10.36519/kd.2025.5123](https://doi.org/10.36519/kd.2025.5123)

Ek dokümanlarda verilen tablo ve şekiller, okuyuculara çalışma hakkında ayrıntılı bilgi vermek için yazarlar tarafından sağlanmıştır.

The authors provide the tables and figures in the supplementary appendix to give readers detailed information about the study.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli katılımcı,

Bu araştırma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Doktora Programı öğrencisi Canan Şeker'in doktora tezi kapsamında ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Kantaş-Yılmaz danışmanlığında yürütülecek olan bilimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın içeriği aşı karşıtlığına ilişkin ölçümleri kapsamaktadır. Toplanan veriler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak, kimliğinizi ortaya çıkarabilecek kayıtlar gizli kalacak, elde edilen kişisel bilgiler ve uygulanacak testlere verdiğiniz cevaplar araştırma sonuçlarının yayımlanması halinde dahi saklı tutulacaktır. Araştırmanın yaklaşık 600 kişinin katılımıyla yürütülmesi ve yaklaşık 15 dakika sürmesi beklenmektedir. Araştırma süreci boyunca sizden beklenen, yönergelere dikkatli bir şekilde uymak ve ölçekler üzerinde yer alan soruları dürüst şekilde cevaplamaktır. Hiçbir sorumluluk altından kalmadan soruların bir kısmına cevap vermeme, araştırmaya katılmayı reddetme veya araştırmadan çekilme hakkına sahip olacaksınız.

'Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilceğimi biliyorum.'

EK 2. Ölçek Havuzu

A-Aşının koruyucu değeri

Salgın hastalıklarla mücadelede en etkili yöntem aşıdır.
Hastalıklardan korunmak için aşı olmalıyız.
Sağlık Bakanlığı'nın tavsiye ettiği aşılarla güvenim tamdır.

B- Çarpıtılmış bilimsellik (Aşı hakkında bilinenler)

Aşı otizme sebep olur.
Aşı kısırlığa sebep olur.
Aşılarda cıva ve alüminyum vardır.
Aşılarda domuz jelatini vardır.
Aşıların içinde ağır metaller vardır.
Aşılarda çip vardır.
Aşının yan etkileri beyin tahribatına yol açar.
Aşıdan ölenlerin sayısı hastalıktan ölenlerden fazladır.
Aşı bağışıklık sistemine açılmış şiddetli ve sürekli bir savaştır.
Aşı kalp krizi riskini ve kan pıhtılaşmasını artırır.

C-Aşı yerine geçenler

Hastalanırsam doğal yöntemlerle şifa bulurum.
En iyi aşı detoksu hacamattır.
Hastalığa karşı bağışıklık sağlamak ancak hastalığı geçirmekle olur.
Yerli aşı olursa aşı yaptırırım.
Aşı olmak yerine alternatif tıbbi uygulamaları (hacamat, sülük tedavisi v.b.) tercih ederim.
Bağışıklık sistemimi desteklemek için doğal besinlerden faydalanırım.
Doğal bağışıklık aşıdan üstündür.

D-Aşı karşıtlığı (Yalandan korkmam aşıdan korktuğum kadar)

Çevremdeki insanlara aşının zararlarından bahsederim.
Aşıya değil aşının zorunlu olmasına karşıyım.
Aşının zararlarını gören ve bunu dile getiren cesur hekimler var.
Çevremdeki kimseye aşı yaptırmayın demedim.
Aşı karşıtlığı dini bir meseledir.
Aşının zararlarından bahseden bilim insanları susturulur.
Sosyal medyada aşı karşıtı hesapları takip ederim.
Araştıran, sorgulayan insanlar aşının zararlarını bilir.
Sosyal medya hesaplarımda aşı hakkındaki olumsuz fikirlerimi paylaşıyorum.
Aşısız hayat her bebeğin hakkıdır.

E- Aşı tereddütü/reddi

Aşıların, aşılanan kişiyi ömür boyu etkileyecek derin zararları vardır.
Aşılar bağışıklık sistemine ağır hasarlar verir.
Aşı üreticileri önce sağlığını bozar sonra bize aşı satar.
Aşılar dinimizce yasaklanmış haram maddeler vardır.
Aşıların prospektüslerini okurum.
Aşı kaynaklı ölümler saklanır.
Aşı hakkındaki bilimsel çalışmaları okurum.
Aşılar hastalığı tamamen ortadan kaldırmaz.
Aşılar yapılmadan önce olası riskler hakkında bireyler bilgilendirilmeli.
Aşıların son kullanma tarihine bakarım.
Doktorlar aşının yan etkilerinden bahsetmezler.
Aşının yan etkileri aşı yapıldıktan uzun süre sonra ortaya çıkar.
Aşılar nüfus artışını kontrol etmenin en iyi aracıdır.
Allah'ın yaratma sanatında bir kusur olmadığı için aşıya gerek yoktur.
Aşısız çocuklar aşıları çocuklar için risk değildir.
Aşılar modern tıbbin en büyük yanılgısıdır.
Aşı yaptırmama hakkı anayasal bir haktır.
Aşı, tıbbi ve hukuki bir zorunluluk değildir.
Herkes aşı yaptırıyor diye ben de yaptırmak zorunda değilim.
Dünya Sağlık Örgütü aşı ve ilaç firmalarının kontrolündedir.
Aşı olsak da hastalığa yakalanabiliriz
Aşı olmayanlara yaptırımlar (seyahat engeli, kuruma giriş engeli gibi) yapılması yanlıştır.

EK 3. Görüşme Soru Formu

(A) Aşının İçeriği

- 1) Aşının içinde hangi maddeler olduğunu biliyor musunuz?
- 2) Aşının içinde civa, alüminyum ve domuz jelatini olduğu konusunda ne düşünüyorsunuz?
- 3) Antijen madde nedir?
- 4) Adjuvant nedir?

(B) Aşı Yerine Geçenler

- 1) Aşı yaptırdınız mı?
- 2) Aşı yaptırmadıysanız kendinizi nasıl koruyorsunuz?
- 3) Alternatif tıbbi uygulamalara nasıl bakıyorsunuz?
- 4) Doğal beslenme hayatınızın neresinde?
- 5) Hastalığa yakalanmaktan korkuyor musunuz?
- 6) Yerli aşı hakkında ne düşünüyorsunuz?

(C) Aşı Karşıtı Olma Durumu

- 1) Kendinizi aşı karşıtı olarak tanımlar mısınız? Bu tanım hoşunuza gider mi?
- 2) Çevrenizdeki insanlara aşının zararlarından bahseder misiniz?
- 3) Çocuğunuzun aşılarını yaptırdınız mı?
- 4) Sizinle aynı fikirde olan bilim insanları var mı?
- 5) Sizinle aynı fikirde olan bilim insanlarının varlığı size kendinizi nasıl hissettiriyor?
- 6) Aşı karşıtlığının dini bir mesele olduğunu düşünüyor musunuz?
- 7) Sosyal medyada aşı hakkında olumsuz paylaşımlar yapıyor musunuz?
- 8) Sosyal medyada aşı karşıtı paylaşımlar yapan hesapları takip ediyor musunuz?
- 9) Aşıların zorunlu olması hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 10) Aşı yaptırmayanlara yaptırımlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

(D) Aşı Tereddütü/Reddi

- 1) Aşı hakkındaki sorgulamalarınız ne zaman başladı?
- 2) Aşı üreticileri sizce sağlığımızla mı oynuyor?
- 3) Aşıda haram maddeler var mı?
- 4) Aşı hastalığı tamamen ortadan kaldırır mı?
- 5) Aşının yan etkileri nelerdir?
- 6) İlaçların yan etkilerini araştırır mısınız?
- 7) Salgın hastalıklarla nasıl mücadele edilmeli?

EK 4. Pilot Çalışma Anket Formu

Bu bölümde yer alan ifadeleri okuyarak sizi en iyi temsil eden seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Salgın hastalıklarla mücadelede en etkili yöntem aşıdır.	6	5	4	3	2	1
Hastalıklardan korunmak için aşı olmalıyız.	6	5	4	3	2	1
Sağlık Bakanlığı'nın tavsiye ettiği aşılarla güvenim tamdır.	6	5	4	3	2	1
Aşı otizme sebep olur.	1	2	3	4	5	6
Aşı kısırlığa sebep olur.	1	2	3	4	5	6
Aşılar da cıva ve alüminyum vardır.	1	2	3	4	5	6
Aşılar da domuz jelatini vardır.	1	2	3	4	5	6
Aşıların içinde ağır metaller vardır.	1	2	3	4	5	6
Aşılar da çip vardır.	1	2	3	4	5	6
Aşının yan etkileri beyin tahribatına yol açar.	1	2	3	4	5	6
Aşıdan ölenlerin sayısı hastalıktan ölenlerden fazladır.	1	2	3	4	5	6
Aşı bağışıklık sistemine açılmış şiddetli ve sürekli bir savaştır.	1	2	3	4	5	6
Aşı kalp krizi riskini ve kan pıhtılaşmasını artırır.	1	2	3	4	5	6
Hastalanırsam doğal yöntemlerle şifa bulurum.	1	2	3	4	5	6
En iyi aşı detoksu hacamattır.	1	2	3	4	5	6
Hastalığa karşı bağışıklık sağlamak ancak hastalığı geçirmekle olur.	1	2	3	4	5	6
Yerli aşı olursa aşı yaptırırım.	1	2	3	4	5	6
Aşı olmak yerine alternatif tıbbi uygulamaları (hacamat, sülük tedavisi v.b.) tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
Bağışıklık sistemimi desteklemek için doğal besinlerden faydalanırım.	1	2	3	4	5	6
Doğal bağışıklık aşıdan üstündür.	1	2	3	4	5	6
Çevremdeki insanlara aşının zararlarından bahsederim.	1	2	3	4	5	6
Aşıya değil aşının zorunlu olmasına karşıyım.	1	2	3	4	5	6
Aşının zararlarını gören ve bunu dile getiren cesur hekimler var.	1	2	3	4	5	6
Çevremdeki kimseye aşı yaptırmayın demedim.	1	2	3	4	5	6
Aşı karışıklığı dini bir meseledir.	1	2	3	4	5	6
Aşının zararlarından bahseden bilim insanları susturulur.	1	2	3	4	5	6
Sosyal medyada aşı karşıtı hesapları takip ederim.	1	2	3	4	5	6
Araştıran, sorgulayan insanlar aşının zararlarını bilir.	1	2	3	4	5	6
Sosyal medya hesaplarımda aşı hakkındaki olumsuz fikirlerimi paylaşıyorum.	1	2	3	4	5	6
Aşısız hayat her bebeğin hakkıdır.	1	2	3	4	5	6
Aşıların, aşılanan kişiyi ömür boyu etkileyecek derin zararları vardır.	1	2	3	4	5	6

Aşılar bağışıklık sistemine ağır hasarlar verir.	1	2	3	4	5	6
Aşı üreticileri önce sağlığını bozar sonra bize aşı satar.	1	2	3	4	5	6
Aşılar dinimizce yasaklanmış haram maddeler vardır.	1	2	3	4	5	6
Aşıların prospektüslerini okurum.	1	2	3	4	5	6
Aşı kaynaklı ölümler saklanır.	1	2	3	4	5	6
Aşı hakkındaki bilimsel çalışmaları okurum.	1	2	3	4	5	6
Aşılar hastalığı tamamen ortadan kaldırmaz.	1	2	3	4	5	6
Aşılar yapılmadan önce olası riskler hakkında bireyler bilgilendirilmeli.	1	2	3	4	5	6
Aşıların son kullanma tarihine bakarım.	1	2	3	4	5	6
Doktorlar aşının yan etkilerinden bahsetmezler.	1	2	3	4	5	6
Aşının yan etkileri aşı yapıldıktan uzun süre sonra ortaya çıkar.	1	2	3	4	5	6
Aşılar nüfus artışını kontrol etmenin en iyi aracıdır.	1	2	3	4	5	6
Allah'ın yaratma sanatında bir kusur olmadığı için aşıya gerek yoktur.	1	2	3	4	5	6
Aşısız çocuklar aşıli çocuklar için risk değildir.	1	2	3	4	5	6
Aşılar modern tıbbin en büyük yanılgısıdır.	1	2	3	4	5	6
Aşı yaptırmama hakkı anayasal bir haktır.	1	2	3	4	5	6
Aşı, tıbbi ve hukuki bir zorunluluk değildir.	1	2	3	4	5	6
Herkes aşı yaptırıyor diye ben de yaptırmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6
Dünya Sağlık Örgütü aşı ve ilaç firmalarının kontrolündedir.	1	2	3	4	5	6
Aşı olsak da hastalığa yakalanabiliriz	1	2	3	4	5	6
Aşı olmayanlara yaptırımlar (seyahat engeli, kuruma giriş engeli gibi) yapılması yanlıştır.	1	2	3	4	5	6
Aşının yan etkileri aşı yapıldıktan uzun süre sonra ortaya çıkar.	1	2	3	4	5	6
Allah'ın yaratma sanatında bir kusur olmadığı için aşıya gerek yoktur.	1	2	3	4	5	6
Aşısız çocuklar aşıli çocuklar için risk değildir.	1	2	3	4	5	6
Aşı yaptırmama hakkı anayasal bir haktır.	1	2	3	4	5	6
Aşı, tıbbi ve hukuki bir zorunluluk değildir.	1	2	3	4	5	6
Herkes aşı yaptırıyor diye ben de yaptırmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6
Aşı olmayanlara yaptırımlar (seyahat engeli, kuruma giriş engeli gibi) yapılması yanlıştır.	1	2	3	4	5	6

EK 5. Nihai Anket Formu

	Bu bölümde yer alan ifadeleri okuyarak sizi en iyi temsil eden seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılımı yorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılımı yorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
A1	Salgın hastalıklarla mücadelede en etkili yöntem aşıdır.	6	5	4	3	2	1
A2	Hastalıklardan korunmak için aşı olmalıyız.	6	5	4	3	2	1
A3	Sağlık Bakanlığı'nın tavsiye ettiği aşılarla güvenim tamdır.	6	5	4	3	2	1
B1	Aşı otizme sebep olur.	1	2	3	4	5	6
B2	Aşı kısırlığa sebep olur.	1	2	3	4	5	6
B3	Aşılarda cıva ve alüminyum vardır.	1	2	3	4	5	6
B4	Aşılarda domuz jelatini vardır.	1	2	3	4	5	6
B5	Aşıların içinde ağır metaller vardır.	1	2	3	4	5	6
B6	Aşının yan etkileri beyin tahribatına yol açar.	1	2	3	4	5	6
B7	Aşıdan ölenlerin sayısı hastalıktan ölenlerden fazladır.	1	2	3	4	5	6
B8	Aşı bağışıklık sistemine açılmış şiddetli ve sürekli bir savaştır.	1	2	3	4	5	6
B9	Aşı kalp krizi riskini ve kan pıhtılaşmasını artırır.	1	2	3	4	5	6
C1	Hastalanırsam doğal yöntemlerle şifa bulurum.	1	2	3	4	5	6
C2	En iyi aşı detoksu hacamattır.	1	2	3	4	5	6
C3	Aşı olmak yerine alternatif tıbbi uygulamaları (hacamat, sülük tedavisi v.b.) tercih ederim.	1	2	3	4	5	6
C4	Doğal bağışıklık aşıdan üstündür.	1	2	3	4	5	6
D1	Çevremdeki insanlara aşının zararlarından bahsederim.	1	2	3	4	5	6
D2	Aşıya değil aşının zorunlu olmasına karşıyım.	1	2	3	4	5	6
D3	Aşının zararlarından bahseden bilim insanları susturulur.	1	2	3	4	5	6
D4	Sosyal medyada aşı karşıtı hesapları takip ederim.	1	2	3	4	5	6
D5	Araştıran, sorgulayan insanlar aşının zararlarını bilir.	1	2	3	4	5	6
D6	Sosyal medya hesaplarımda aşı hakkındaki olumsuz fikirlerimi paylaşıyorum.	1	2	3	4	5	6
D7	Aşısız hayat her bebeğin hakkıdır.	1	2	3	4	5	6
E1	Aşıların, aşılanan kişiyi ömür boyu etkileyecek derin zararları vardır.	1	2	3	4	5	6
E2	Aşılar bağışıklık sistemine ağır hasarlar verir.	1	2	3	4	5	6
E3	Aşı üreticileri önce sağlığımızı bozar sonra bize aşı satar.	1	2	3	4	5	6
E4	Aşılarda dinimizce yasaklanmış haram maddeler vardır.	1	2	3	4	5	6
E5	Aşı kaynaklı ölümler saklanır.	1	2	3	4	5	6
E6	Aşının yan etkileri aşı yapıldıktan uzun süre sonra ortaya çıkar.	1	2	3	4	5	6
E7	Allah'ın yaratma sanatında bir kusur olmadığı için aşıya gerek yoktur.	1	2	3	4	5	6
E8	Aşısız çocuklar aşıli çocuklar için risk değildir.	1	2	3	4	5	6
E9	Aşı yaptırmama hakkı anayasal bir haktır.	1	2	3	4	5	6

E10	Aşı, tıbbi ve hukuki bir zorunluluk değildir.	1	2	3	4	5	6
E11	Herkes aşı yaptırıyor diye ben de yaptırmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6
E12	Aşı olmayanlara yaptırımlar (seyahat engeli, kuruma giriş engeli gibi) yapılması yanlıştır.	1	2	3	4	5	6

- (A) Aşının Koruyucu Değeri
- (B) Çarpıtılmış Bilimsellik
- (C) Aşı Yerine Geçenler
- (D) Aşı Karşıtlığı (Yalandan Korkmam Aşıdan Korktuğum Kadar)
- (E) Aşı Tereddütü/Reddi

Puan arttıkça aşı karşıtlığı artar. A bölümü maddeleri ters puanlanmıştır.